



## САД СВИ ЖЕЛЕ ОЛГУ<sup>1</sup>

„Разговор? С њом? Нек ти је са срећом!“ Или још директније: „Видећеш, неће ти успети. Она не даје интервјуе.“ То су ми говорили пре него што сам договорила разговор с Џенифер Крофт будући да слови као недоступна за медије. Кад је пре три године медијима прострујала информација да је Токарчукова овенчана Букером, интересовање је такође побудила она – преводитељка награђених *Бејуна*. Али ни тада, а ни након Нобела, кад су се о пољској списатељици изјашњавали између осталог и пријатељи из детињства, негдашњи или садашњи суседи или познаници, Крофт није уделила ниједан интервју пољским медијима.

Позната нам је њена бенедиктинска преданост раду: управо је она превела *Књије Јаковљеве* написане на хиљаду страница.

**Наталија Шостак:** *Да ли сīе, када сīе њочели да ѡреводишīе, већ назирали да ћешīе једној дана и ѡисашии?*

**Џенифер Крофт:** Још као мала волела сам да измишљам приче. Преводјење сам открила с неких двадесет година. Схватила сам да је то одличан начин да се научите дисциплини. Могла сам да бирам значајне писце и да минуциозно проучавам њихову технику писања. Да учим од њих. Преводим такође и са шпанског, дакле преда мном је широк спектар у лингвистичком и културолошком смислу. На мом столу су управо књиге аргентинског писца Педра Маирала које треба да шаљем уредницима књижевних часописа. То је веома оштра проза, али је за мене била добра лекција брзог, емоционалног писања.

**Н. Шостак:** *А шīи сīе научили од Олге Токарчук?*

**Џ. Крофт:** Олга је позната по томе како користи своје познавање психологије. Она прониче у мисли својих јунака на необично прецизан начин. По томе се издваја. Начин на који приступа језику је занимљив. А и њена проза има лирски ритам који ме умирује. Пред крај *Књија Јаковљевих* догађа се толико лоших ствари, много људи умире. Плакала сам преводећи те фрагменте, али је ритам те прозе за мене био својеврсна утеха.

Обожавам, такође, и начин на који описује свет под земљом, свет гљива и биљака. У *Књијама Јаковљевим* створила је засебан свет у којем је све међусобно повезано. Посебан екосистем. Њена проза је истовремено и локална и универзална.

<sup>1</sup> Делови интервјуа Наталије Шостак с Џенифер Крофт, америчком преводитељком Олге Токарчук. Изворник: Шостак, Наталија и Џенифер Крофт, „Отишло, остало“ – необично личан роман преводитељке Олге Токарчук. У: Wyborcza.pl, 16. фебруар 2021. (Прим. ѡрев.)

**Н. Шостак:** *Морали сѝе да конкуришеѝе за сѝиѝендију да бисѝе ѝревели* Књиге Јаковљеве?

**Џ. Крофт:** Нисам добила аванс од издавача. Да није било помоћи разних институција, не бих могла да опстанем толико дуго. Али знала сам одмах да желим да преводим ту књигу. Скоро да и не читам историјске романе, али *Књиге Јаковљеве* ми је Олга послала пре него што су објављене. Прочитала сам их брзо иако имају преко хиљаду страница. Била сам као омађијана.

Кад сам се спремила да је преводим, знала сам да ће то потрајати, не само због њеног обима. Кад читам књигу чија се радња одвија у 18. веку на енглеском, наилазим на речи које не разумем, али читам даље. Не морам да знам како се називају специфични делови гардеробе да бих разумела о чему се ради. Али кад преводиш, ствар је потпуно супротна. Првих триста страница одузело ми је много времена јер сам сваки час морала да се заустављам. За многе речи нисам проналазила еквиваленте. Касније су се ствари брже одвијале.

Превод сам предала издавачу пре годину дана. Из разлога који немају никакве везе са мном, објављивање је одложено. Сад чекамо.

**Н. Шостак:** *Сећаѝе ли се коју сѝе књиѝу с ѝољскоѝ ѝрво ѝревели?*

**Џ. Крофт:** Збирку Хане Крал *Дакле, ѝи си Данијел*. Тај превод никада није угледао светлост дана. Касније сам посегнула за неколико прича из Олгине збирке *Свирка на мноѝо бубњева* и за стиховима Мажане Кјелар. Након тога сам већ читала све што ми је долазило под руку и с времена на време преводила. Амерички читаоци немају појма колико је невероватно богата пољска литература. То је да не поверујеш.

**Н. Шостак:** *Кад сѝе уѝознали Олѝу?*

**Џ. Крофт:** Мој први превод Олгиних приповедака објављен је 2005. године. Упознала сам је три године након тога. Већ сам преводила *Беѝуне*, па смо много разговарале о томе шта нам се чини да је у тој књизи најважније.

**Н. Шостак:** *Али њен ѝревод се ѝојавио ѝек гесеѝ ѝодина касније, ѝачније 2017. ѝодине?*

**Џ. Крофт:** Управо тако. На почетку нисам могла ни да претпоставим да ће ми то одузети толико времена и да ће ме коштати толико труда. Није било лако заинтересовати издаваче с англојезичког простора за прозу слабо знане пољске књижевнице.

Разговарала сам једном приликом с Антонијом Лојд Џонс, преводитељком и промотерком пољске литературе. Говорила ми је да се не бавимо само превођењем, већ и лобирањем, маркетингом, пи-аром...

Радимо то јер верујемо у „своје“ ауторе, желимо да њихове књиге допру до читаоца. Али литература која не долази с англојезичког подручја не доноси превише добити, па је издавачи нерадо публикују и не улажу много у њену промоцију.

Могу да кажем да сам неколико година била нека врста Олгине агенткиње. Много сам научила захваљујући томе. Сусретала сам се с људима, слала књиге, водила профиле на друштвеним мрежама. Наравно, Олга сад има правог агента. Нисам била

свесна колики је само део мог живота тај посао окупирао. Зарађујемо више од преводилаца у Пољској, али овај део посла је тежак.

Сад је Америка полудела за Олгом и њеним књигама, што је, наравно, предивно. За неколико година ситуација се преокренула за сто осамдесет степени и сад сви желе Олгу.

*(С пољској превела **Јелена Х. Јовановић**)*